

บทที่ ๓

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน คำนวณการสนับสนุนและค่านการให้บริการแต่ละงานทั้ง ๘ งาน ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

ลักษณะประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนโรงพยาบาลชุมชนทั้งหมด ๑๕๘ โรง แบ่งออกเป็น

๑. โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๒๐ เตียง จำนวน ๑๖ โรง
๒. โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง จำนวน ๔๑ โรง
๓. โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๐๐ เตียง จำนวน ๑๐๑ โรง

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้จาก

๑. การสุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมดตามขอบเขตที่ต้องการศึกษาแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ซึ่งจะได้โรงพยาบาลชุมชนทั้งหมดจำนวน ๑๕๘ โรง โดยแยกออกเป็น

- ๑.๑ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๒๐ เตียง จำนวน ๑๖ โรง

๑.๒ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง จำนวน ๔๑ โรง

๑.๓ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๐ เตียง จำนวน ๗๒ โรง

๒. สุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาดแบบมีระบบ (systematic sampling) อีกครั้งโดยเลือกทีละรายละ ๕๐ ของโรงพยาบาลแต่ละขนาด ซึ่งจะได้โรงพยาบาลชุมชนทั้งหมดจำนวน ๖๕ โรง และมีพยาบาลวิชาชีพทั้งหมดจำนวน ๒๗๔ คน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๒๐ เตียง จำนวน ๔ โรง มีพยาบาลวิชาชีพ ๕๔ คน

๒.๒ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง จำนวน ๒๑ โรง มีพยาบาลวิชาชีพ ๑๑๓ คน

๒.๓ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๐ เตียง จำนวน ๓๖ โรง มีพยาบาลวิชาชีพ ๑๐๓ คน

๓. ศึกษาบทบาทพยาบาลวิชาชีพทุกคนที่สุ่มได้ โดยการส่งแบบสอบถามไปให้ได้รับตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน ๒๐๕ คน เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ๑๓ คน ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๑๙๒ คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๒๐ เตียง จำนวน ๔๒ คน

๓.๒ พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง จำนวน ๔๑ คน

๓.๓ พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๐ เตียง จำนวน ๙๓ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานตามการรายงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างขึ้นโดยอาศัยขอบเขตจากการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุขมูลฐานจาก เอกสาร วารสาร รายงานการประชุม หนังสือคู่มือต่าง ๆ เช่น เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐานเรื่อง "บทบาทของโรงพยาบาลอำเภอในงานสาธารณสุขมูลฐาน" คู่มือการปฏิบัติงานโรงพยาบาลอำเภอ คู่มือปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติเรื่อง "บทบาทของครุพยาบาลกับการมีสุขภาพที่ดีกว่า" รายงานการสัมมนาวิชาการเรื่อง "การพยาบาลที่สนับสนุนการมีสุขภาพที่ดีกว่าในปี ๒๕๔๓" แผนงานประจำปีของโรงพยาบาลศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย แนวนโยบาย องค์ประกอบและสาระสำคัญของแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ ๕ บทบาทของพยาบาลโรงพยาบาลอำเภอกับงานสาธารณสุขมูลฐานและอื่น ๆ นอกจากนี้ก่อนที่จะสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ไปทำการศึกษาโดยการสังเกต และสัมภาษณ์บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๒๐, ๓๐ และ ๑๐ เตียง เกี่ยวกับการให้บริการงานสาธารณสุขมูลฐานของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสระบุรีมาประกอบด้วย

ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย อายุ สถานภาพการสมรส ตำแหน่งการทำงาน ประสบการณ์การทำงานในชุมชน และวุฒิบัตรที่ได้รับ

ส่วนที่ ๒ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาลชุมชน ประกอบด้วย ขนาดของโรงพยาบาลและการดำเนินงานเกี่ยวกับ ผสส./อสม. ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาล

ส่วนที่ ๓ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานทั้งด้านการสนับสนุนและด้านการให้บริการเพื่อส่งเสริมงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๔ งาน โดยจำแนกออกเป็นแต่ละงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนให้ค่า ๔ ระดับ (rating scale) ดังนี้คือ

ท่ามาก	หมายถึงพยาบาลวิชาชีพได้กระทำกิจกรรมตามข้อความที่ได้ระบุไว้ "เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ"
ท่าปานกลาง	หมายถึงพยาบาลวิชาชีพได้กระทำกิจกรรมตามข้อความที่ได้ระบุไว้ "บ่อยครั้งแต่ไม่สม่ำเสมอ"
ท่าน้อย	หมายถึงพยาบาลวิชาชีพได้กระทำกิจกรรมตามข้อความที่ได้ระบุไว้ "นาน ๆ ครั้งแต่ไม่สม่ำเสมอ"
ไม่ได้ทำ	หมายถึงพยาบาลวิชาชีพ "ไม่ได้กระทำ" กิจกรรมตามข้อความที่ได้ระบุไว้

ผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนในแต่ละระดับไว้ดังนี้

ท่ามาก	คะแนน ๔
ท่าปานกลาง	คะแนน ๓
ท่าน้อย	คะแนน ๒
ไม่ได้ทำ	คะแนน ๑

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ในงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๘ งาน ดังนี้

๑. งานสุขศึกษา	จำนวน ๑๒ ข้อ
๒. งานโภชนาการ	จำนวน ๑๕ ข้อ
๓. งานสุขาภิบาลและการจัดหาน้ำสะอาด	จำนวน ๕ ข้อ
๔. งานวางแผนครอบครัวและการอนามัยแม่และเด็ก	จำนวน ๑๔ ข้อ
๕. งานใหญ่คุ้มครองกันโรค	จำนวน ๘ ข้อ
๖. งานควบคุมป้องกันโรคในท้องถิ่น	จำนวน ๑๑ ข้อ
๗. งานรักษาพยาบาล	จำนวน ๑๒ ข้อ
๘. งานจัดหายาที่จำเป็น	จำนวน ๖ ข้อ

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางการพยาบาล ๑๔ ท่าน เป็นผู้ประเมินค่าความตรงของแบบสอบถามโดยเลือก
ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข	๑ ท่าน
กองงานวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข	๑ ท่าน
สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	๑ ท่าน
ภาควิชาพยาบาล โรงพยาบาลรามธิบดี	๑ ท่าน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑ ท่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑	ท่าน
ภาควิชาพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑	ท่าน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระบุรี	๑	ท่าน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี	๑	ท่าน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา	๑	ท่าน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช	๑	ท่าน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย	๑	ท่าน

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองจำนวน ๘ ท่าน และขอความร่วมมือโดยการชี้แจงรายละเอียดไปทางไปรษณีย์ จำนวน ๒ ท่าน เพื่อแจ้งความประสงค์เกี่ยวกับการตรวจสอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการดำเนินการเก็บข้อมูล

๑. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยถึง
 - ๑.๑ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขภูมิภาค เพื่อขอจำนวนพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนตามรายชื่อโรงพยาบาลที่สุ่มได้
 - ๑.๒ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามรายชื่อโรงพยาบาลที่สุ่มได้ เพื่อขออนุมัติเก็บข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล

๒. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเป็นส่วนตัวส่งทางไปรษณีย์ ถึงหัวหน้าฝ่ายรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลชุมชนตามรายชื่อโรงพยาบาลที่สุ่มได้ เพื่อขอทราบจำนวนพยาบาลวิชาชีพ ทั้งในฝ่ายรักษาพยาบาลและฝ่ายส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลอีกครั้ง

๓. เมื่อได้จำนวนพยาบาลวิชาชีพเป็นที่แน่นอนแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงพยาบาลชุมชนดังกล่าวโดยทางไปรษณีย์ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๖ และขอให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาภายใน ๓ สัปดาห์ คือ ประมาณวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๖

๔. แบบสอบถามได้กลับคืนมาดังนี้

๔.๑ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐ เตียง ส่งแบบสอบถามไปจำนวน ๕๔ ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมา ๔๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๑๘ มีแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ ๒ ชุด คงเหลือแบบสอบถามจำนวน ๔๒ ชุด

๔.๒ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง ส่งแบบสอบถามไปจำนวน ๑๑๓ ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมา ๕๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒๕ มีแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ ๕ ชุด คงเหลือแบบสอบถามจำนวน ๔๕ ชุด

๔.๓ โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๐ เตียง ส่งแบบสอบถามไปจำนวน ๑๐๓ ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมา ๙๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๒๓ มีแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ ๒ ชุด คงเหลือแบบสอบถามจำนวน ๙๓ ชุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐาน ตามการรายงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

ตอนที่ ๑ และ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของตัวอย่างประชากรและลักษณะทั่วไปของโรงพยาบาลชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานทั้งด้านการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการให้บริการเพื่อส่งเสริมงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๔ งาน โดยจำแนกออกเป็นแต่ละงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดย

ก. ค่าความห้ำหั่นมีเลขคณิต ของบทบาทพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนในงานสาธารณสุขมูลฐานแต่ละงานทั้งด้านการสนับสนุนและด้านการให้บริการของแต่ละกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ งาน โดยใช้สูตรดังนี้

(ประกอบ กรรณสูต ๒๕๒๔ : ๕๔-๕๖)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\bar{X} = \text{มัธยมีเลขคณิต}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทุกข้อรวมทั้งหมวด}$$

$$X = \text{คะแนนของแต่ละคน}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}$$

ข. ค่าความหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนในงานสาธารณสุขมูลฐานแต่ละงานทั้งด้านการสนับสนุนและด้านการให้บริการของแต่ละกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ งาน โดยใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{1}{N-1} \left(\sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{N} \right)}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทุกข้อรวมทั้งหมด

ค. วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of Variance)

เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของบทบาทพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐ ๓๐ และ ๑๐ เตียง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ตามรายงานของงานสาธารณสุขมูลฐานแต่ละงานทั้ง ๘ งาน โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - Test)

แหล่งความแปรปรวน	ชั้นแห่งความ เป็นอิสระ df	ผลบวกของ $(X - \bar{X})^2$ SS	ความแปรปรวน MS = SS/df	F
ระหว่างกลุ่ม	(k-1)	SS _a	MS _a = SS _a /k-1	F = $\frac{MS_a}{MS_w}$
ภายในกลุ่ม	(N-1)-(K-1)	SS _w = SS _t - SS _a	MS _w = SS _w /N-K	
ทั้งหมด	(N-1)	SS _t	XXX	

SS_a = ผลบวกของกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนของคะแนนรวมในทุกกลุ่มจากมัธยิมเลขคณิต

SS_w = ผลบวกของกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนภายในกลุ่มเป็นส่วนที่เหลือหรือความคลาดเคลื่อน

SS_t = ผลบวกของกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนของคะแนนแต่ละคนในทุกลุ่ม
จากมัธยิมเลขคณิต

MS_a = ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

K = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเปรียบเทียบ

N = จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของ
ตัวแปรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนน
ของตัวแปรทีละคู่โดยการทดสอบค่า F (F-Test) ตามวิธีของ Scheffe' Test
for all possible comparison) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต ๒๕๒๘ :
๒๓๘)

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MS_w \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (K - 1)}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย